

Tekst ordinarija tih misa je potpun, uz tri mala izuzetka: br. 8 i 9 nemaju potpun Credo, a misa br. 10 za Benedictus koji nedostaje ima nepomenu "ut upra Sanctus".

Samostanu u Čakovcu "scriptor" je posvetio jednu misu dajući joj naslov *Sacrum Chaktornense*³. Pod tim naslovom uvrstio ju je u tri zbornika: Čakovečki (br. 13), Krapinski (br. 14) i Zagrebački (br. 15), dok joj u Varaždinskom zborniku daje drugi naslov: *Sacrum Crapihense*. Ona se još nalazi u Virovitičkom zborniku (što ga nije prepisao Potočnik) br. 8, a nosi naslov *Sacrum S. Dominici*.

Evo njezina početka:

Grave

Ky - ri - e e - lei-son, e - lei-son. Ky - ri - e e - lei-son, e - lei-son

U *Varaždinskom zborniku* Potočnik je još jednu misu posvetio samostanu u Čakovcu: *Sacrum Chaktornense*, vulgo *Sacrum S. Caeciliae* (br. 7). Ona se doduše nalazi i u Čakovečkom zborniku, ali na pola s izmijenjenim naslovom, namijenjena drugom samostanu: *Sacrum Attadiense*, vulgo *S. Caeciliae*, (br. 22). Tu misu pod naslovom "Sacrum S. Caeciliae" nalazimo još u tri zbornika: Krapinskom (br. 23) i u dva koja su prepisali anonimni prepisivači: Virovitičkom (br. 3) i Križevačkom (br. 6).

Tako su franjevci u vrijeme baroka tim glazbenim zbornikom neprocjenjivo obogatili grad Zrinskih i postavili temelje za kasniji razvitak glazbene kulture grada.

BILJEŠKE:

1. *Franjevci Hrvatske franjevačke Provincije sv. Ćirila i Metoda*, Zagreb 1992, str. 163: braća franjevački rezbari Andrija Schumann i Vital Zolerer izgradili su orgulje 1740. godine.
2. Šaban, Ladislav: *Glazba u Franjevačkom samostanu u Varaždinu, Varaždinski zbornik 1181-1981*, Varaždin 1983, str. 327: ta popijevka se pjevala u vrijeme kuge ("tempore pestis"). Njezine riječi uglazbljene su i u *Cithari octochordi III*, str. 278. U austrijskim franjevačkim crkvama ta se popijevka pjevala na misi nakon Credo. Ona se nalazi i u *Križevačkom zborniku*, str. 363-364.
3. Tu misu je za četverglasni mješoviti zbor priredio pisac toga članka.

RAZGOVOR

Razgovor s orguljašem Francescom Di Lernia

Ovaj razgovor s talijanskim orguljašem Francescom Di Lernia dat će nam, bar donekle, prikaz službe orguljaša danas u susjednoj nam Italiji.

Francesco Di Lernia

1) U Vašem životopisu stoji da ste s učenjem orgulja započeli u rodnoj Foggi. S koliko godina, s kojim profesorom i koliko ste godina učili?

Počeo sam na Konzervatoriju u dobi od 12, 13 godina. U Italiji studij orgulja traje 10 godina. Prvih 5 godina uči se glasovir da bi se postigla određena tehnika sviranja, a zatim se prelazi na orgulje. U početku sam imao više profesora, jer u mom gradu nije bio stalnog profesora orgulja, pa su se često mijenjali. To se moglo negativno odraziti na dječaka moje dobi, međutim, u mom slučaju pokazalo se pozitivnim.

2) Nakon postignute diplome u Foggi nastavili ste studij orgulja u Njemačkoj. Zbog čega ste odabrali baš Njemačku?

Poslije završenog studija u rodnom gradu izabrao sam Njemačku, jer je to zemlja koja je skupa s Francuskom pokazala najveći kontinuitet u povijesti razvoja orgulja i orguljske glazbe. Mene je nekako više zanimao njemački repertoar, zato sam se odlučio za Njemačku. U Lübecku sam studirao 4 godine s profesorom u kojeg sam imao povjerenje, a i on u mene, i to je bilo presudno za nastavak moje karijere.

3) *U trenutku kad ste odlučili studirati orgulje i kasnije tijekom studija, što ste od tog studija očekivali i čemu ste se nadali?*

Za vrijeme studija orgulja mladi student se mora nadati da je to njegov put. Kad misliš da si dostigao neki stupanj znanja, tek onda vidiš da je to minimum. Trebam zahvaliti profesorima koji su me poticali, ali i mojoj jakoj volji da svoje studije privedem kraju i da započnem karijeru na orguljama koje su tako različite od ostalih glazbenih instrumenata. Tko se hoće baviti sviranjem orgulja mora biti svjestan težine koju taj posao zahtijeva.

4) *Kad bi Vam se ponudilo da ostvarite u Crkvi plan suvremene liturgijske glazbe, posebno za orgulje, što biste predložili?*

Što se tiče liturgije i liturgijske glazbe svaka zemlja u Europi doživljava svoju specifičnost u tom pogledu. Moja domovina Italija ne proživljava na tom području baš sretne trenutke. U talijanskim crkvama nema puno mjesta za orguljaše, nego za diletante koji se motaju oko crkve i koji se sami snalaze. Sada se organizira pokret nekih društava na poticaj Biskupske Konferencije, koji želi vratiti sjaj muziciranju u crkvama. Tako je pred par godina osnovano društvo crkvenih glazbenika – orguljaša i nadam se da ćemo zajedničkim promišljanjem naći uporišnu točku i odatle krenuti s izborom repertoara za liturgijsko pjevanje.

Mnoge crkve nemaju orgulja. Treba zainteresirati župnike, glazbenike, općinstvo za promjenu stila muziciranja, a ne da sve bude usmjereno na lagane pučke pjesme. U Njemačkoj sva djeca čitaju note i sviraju neki instrument, što kod nas nije slučaj. I upravo tu sve počinje.

5) *Postoji li stalni orguljaš u crkvi u Vašem gradu?*

Nažalost, Foggia nema stalnog orguljaša. Samo u velikim gradovima, možda svega 5-6 crkava u Italiji, imaju stalnog orguljaša; na poticaj župnika daje mu se neka naknada, premda se samo od toga ne može živjeti. Ima pojedinih župnika koji su uvidjeli da je u crkvi orguljaš neophodan. U zadnje vrijeme zaposlen je jedan mladi čovjek u crkvi u Bariju i za to dobiva plaću, ali to su pojedini slučajevi.

6) *Čime se bavi orguljaš u Italiji, ako nema stalnog zaposlenja pri nekoj crkvi i obratno: koja je dužnost orguljaša u crkvi?*

Što radi orguljaš kad diplomira?! To je razlog naše krize u Italiji. Svoje studente na Konzervatoriju, uz to što ih učim muziciranju, moram oduševljavati i poticati da nastave studij, jer dok studiraju trebaju samo učiti, a kasnije misliti na zaposlenje. Studij na Konzervatoriju je sve teži, jer su sva mjesta popunjena. Sa strpljenjem treba čekati da netko ode u mirovinu ili među sobom osnivati komorne sastave, da bi bili u tijeku. Oni koji ne mogu naći posao moraju u inozemstvo. I sâm sam se našao u tim okolnostima, jer u Italiji nisam imao puno posla, a onda je poslije 30 godina objavljen natječaj na Konzervatoriju gdje sam srećom bio primljen. Sad treba

čekati drugi natječaj da se pruži prilika mladima koji su završili studij, ali moraju imati 3-4 godine prakse da bi mogli pristupiti natječaju.

7) *Uzevši u obzir da su orgulje smještene isključivo u posvećenim prostorima - crkvama, orguljaši su prisiljeni saobraćati sa klerom. Kako su prihvaćeni umjetnički i praktični zahtjevi orguljaša?*

Mi radimo takav posao gdje moramo biti u stalnoj vezi sa klerom. Da ne bi sasvim zamro rad orguljaša, sami su svećenici ili redovnici, koji su često i sami orguljaši, shvatili da treba vrednovati rad orguljaša i nadam se da će se u tom smjeru nešto pokrenuti. Kad me pitaju što radim i odgovorim da sam orguljaš, onda slijedi pitanje kojim se ozbiljnim poslom bavim da bih mogao živjeti; tek kad kažem da radim na Konzervatoriju onda je sve u redu. Zašto posao orguljaša ne bi mogao biti priznat kao u katoličkoj Crkvi u sjevernom Tirolu, u Njemačkoj, jer orguljaš isto tako radi u službi naroda i župske zajednice? Što se tiče muziciranja na orguljama u crkvi, Italija je bila u povijesti podijeljena. U Veneciji je npr. Claudio Merulo mogao svirati koliko je htio, međutim kad bi svirao Frescobaldi, čim bi mu župnik dao znak on je morao prestati svirati, što se jasno vidi iz njegovih skladbi.

8) *Jeste li Vi ikada imali obvezu svirati u crkvi? Što biste savjetovali onima koji sviraju u crkvi?*

Repertoar koji se mora izvoditi u crkvi već je odavno napisan. 80% skladbi za orgulje odnosi se na liturgijsku glazbu. Mišljenja sam da je sve što je napisano za liturgiju u redu, osim nekih skladbi koje su za koncerte. Dok sam studirao imao sam moralnu obvezu svirati u crkvi.

9) *Na koncu: po drugi put ste u našem lijepom Splitu. Kako se kod nas osjećate?*

Ovdje se osjećam kao kod svoje kuće. Vaša obala me podsjeća na našu. Po kulturi i gostoljubivosti ljudi sve me podsjeća na Italiju. Prošle sam godine prvi put došao u Hrvatsku, u Split, i nisam se uopće osjećao kao stranac.

10) *U našoj katedrali Sv. Dujma postavljene su nove orgulje u neoklasičnom - venecijanskom stilu. Što mislite o njima?*

Konstruirati orgulje za splitsku katedralu bio je izazov za graditelja orgulja. On je to riješio fantastično pronalazeći jedino mjesto gdje su se mogle smjestiti.

U Dalmaciji je rođen Nakić i njemu u počast trebalo je napraviti orgulje u neoklasičnom - venecijanskom stilu. Na tim orguljama može se puno toga izvoditi, ne samo venecijanska glazba, već sve što je pisano za orgulje, čak i neka vrsta moderne glazbe koju treba pomno odabrati. Bez obzira na kakvim orguljama sviramo, velikima ili malima, uvijek moramo izabrati djela koja odgovaraju tom instrumentu.

Ove orgulje imaju topao, ugodan, pastozan zvuk tipičan za zemlje sredozemlja.